

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (нова редакція). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025 (дата звернення: 06.03.2021).
2. Про затвердження Вимог (правил) щодо здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-07#Text> (дата звернення: 06.03.2021).
3. Про затвердження Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text> дата звернення: 06.03.2021).
4. Tobias Adrian, Gita Gopinath, Ceyla Pazarbasioglu. Navigating Capital Flows-An Integrated Approach (2020). URL: <https://blogs.imf.org/2020/12/09/navigating-capital-flows-an-integrated-approach/> (accessed 02 March 2021).

В. В. Баранов, к. е. н., доцент
*Льотна академія Національного авіаційного університету
м. Кропивницький, Україна*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОНДОВИХ РИНКІВ

Незважаючи на всі негаразди пов'язані з пандемічними ризиками, фондовий ринок закінчив рік на позитиві, підкріпившись надрукованими грошима світових регуляторів. Учасники ринку зустріли 2021 рік з інтересом і надіями на перелом тенденцій минулого.

Одноразовий і загальний локдаун, введений в березні – квітні 2020 року через набирала тоді обороти пандемії коронавірусу яка набирала оберти, завдав важкий удар фондовому ринку. Світові центральні банки зробили неможливе для його відновлення, хоча б втримати його на докризових позиціях. Старання окупилися: до кінця року біржові індекси били історичні рекорди, ціни на нафту тримаються на рівні \$ 50 за барель, акції високотехнологічних і біотехнологічних компаній вирости більш ніж в 2 рази. Однак експерти вважають, що за бурхливе зростання гравцям ринку доведеться заплатити високу ціну і, можливо час розплати настане в наступному році.

2021 рік запам'ятається багатьом насамперед величезними фінансовими вливаннями, узгодженої політикою світових центробанків по запуску друкарських верстатів і по вливанням грошей на підтримку економіки. Безумовно якась частина цих грошей попаде на фондові ринки. Це і призвело до того, що після березня ми бачили такий грандіозний відскік.

Особливо сильне потрясіння для ринків було в березні минулого року і в квітні, коли ціни нафти за деякими ф'ючерсними контрактами йшли в негативну зону. Це безпрецедентна подія, і, звичайно, ніхто не міг до такого підготуватися. Проте слід зазначити, що на ринках вдалося уникнути якогось неконтрольованого зриву. В результаті після безрезневого провалу і по нафті, і по фондових ринках сталося дуже істотне зростання. У цьому сенсі ринок показав себе з позитивного боку.

2020 рік залишив на світових ринках приблизно однакові відбитки. Високотехнологічні, біотехнологічні та фармацевтичні компанії вирости в кілька разів, свою непохитність знову показало золото. У той же час компанії нафтогазового сектора економіки не встигли відновитися і залишилися в мінусі. Найгірше почуваються авіаперевізники, круїзні і туристичні оператори і, судячи з епідеміологічної ситуації в світі, раніше другої половини 2021 року з дна вони не піднімуться.

На американських ринках в топах виявилися представники зеленої енергетики, яких спонукала перемога Джозефа Байдена на виборах президента США, Біотех і фармацевтичної індустрії. Лідируючі позиції зайняла Tesla яка подорожчала в 8 разів. Гігант ринку відео-конференц-зв'язку Zoom Video Communications виріс в пандемію більш ніж в 5 разів. Більш ніж в два рази зросли виробник комп'ютерних компонентів компанія NVIDIA Corporation і платіжна система PayPal. Apple виросла на 82 %, Amazon – на 79 %, FedEx – на 72 %, а Microsoft – на 41 %. Цікаво, що американські виробники вакцин від коронавірусу закінчили рік з протилежними результатами. Moderna виросла в 6 разів, хоча з 8 грудня пікірує вниз. Pfizer весь рік провів під злети й падіння, але в підсумку опустився на 5 %.

У числі лузерів цього року на ринку США – американський інвестфонд нерухомості Apartment Investment and Management, який розгубив 90 % своєї вартості, більше половини цілком очікувано втратили круїзні оператори Carnival Corp, Norwegian Cruise Line Holdings Ltd і видобувна компанія Occidental

Petroleum. Авіакомпанії American Airlines і United Airlines втратили 45 %, при цьому Boeing просів на третину. Падіння на 18 % за підсумком року показала Intel, яку переслідують невдачі в запуску процесорів нового покоління.

Аналітики вважають, що є сенс вкладатися в аутсайдерів. Багато країн вже запустили масову вакцинацію, а все більші епідемії рано чи пізно йдуть на спад. З іншого боку, якщо коронавірус продовжить розбухувати світ, регулятори дадуть відповідь новими вливаннями грошей, на тлі цього можуть підрости банки. Також, швидше за все, продовжить зростання все пов'язане з Біотех, фармой, високими технологіями і інструментами для віддаленої роботи.

Експерти вважають що за позитивне закінчення року учасникам ринку швидше за все доведеться дорого заплатити вже в наступному році. Негативний сценарій може бути трохи розтягнутим у часі. Справа в тому, що величезні фінансові вливання зроблять ринок неадекватним економіці. Ступінь неадекватності вже виросла до занадто великих значень. Ставлення P/E, яке є важливою характеристикою фондового ринку, знаходиться на позамежних рівнях. Мабуть, регулятори це прекрасно розуміють і, щоб привести цей показник в адекватний вид, можливо, будуть трохи підкручувати той величезний потік ресурсів. У той же в США переглядають збільшення допомоги для постраждалих від пандемії з \$ 600 до \$ 2 000. на людину, що говорить про те, що регуляторам важко зупинити друкарський верстат.

Потрібно привести ринок до адекватного стану, а це доведеться робити, інакше ринки вийдуть в інфляційну спіраль. Швидше за все, на цю спіраль ми вже зробили крок. Особливо це помітно по зростанню цін, в тому числі на нафту. Багато хто чекав, що ціни на нафту хоча б перед кінцем року знизяться, покажуть зрозумілу корекцію, але ми бачимо, що зараз ринок, в тому числі за цінами на нафту, знаходиться на дуже високих значеннях. Brent торгується за ціною понад \$ 50 за барель з 10 грудня. Якщо регуляторам стане очевидно, що економіка знаходиться на старті інфляційної спіралі, вони будуть намагатися боротися з цим монетарним регулюванням, яке в першу чергу вдарить по фондовому ринку.

У той же час йде наперекір усім зусиллям національних центробанків біткоїн в минулому році продемонстрував вельми вражаючий камбек. Ще в січні він мляво плавав в районі 7 тисяч

доларів, а в березні разом з усім ринком звалився до п'яти тисяч. Однак вже до кінця квітня відігравши втрачені позиції, почав плавно зростати. А з середини жовтня раптово різко пішов вгору, обганяючи ринок. Інформагентства тільки й встигали констатувати: перевалив за 10 тисяч, перевищив 15, закріпився на 20 і дістався до історичного максимуму.

Скептики чекали повторення кінця 2017 року, коли якраз перед Новим роком котирування головної криптовалюти зробили різкий розворот і пішли вниз. Однак біткоїн продовжив своє зростання і в останній торговий день року додав у ціні відразу на 1 700 доларів, відзначившись на фантастичному рівні в 28 150 доларів за штуку. Причиною такого зростання стало те, що великі фінансові інститути визнали в біткоїні відповідний інструмент для інвестування і влили в нього дійсно великі гроші. Однак, якщо є в світі щось що володіє ще більш ефемерною цінністю, ніж долар, – це саме криптовалюта. Так що прогнозувати подальший хід подій з біткоїном – справа найбільш невдячна.

Список використаних джерел

1. Петик Л. О. Сучасний стан фондового ринку в Україні. *Національний лісотехнічний університет України*. 2015. Вип. 25.1. С. 344–350.
2. Поважний О. С., Орлова Н. С. Цінні папери і фондовий ринок. Львів : *Магнолія 2010*, 2014. 361 с.
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/info>
4. Вітюк Н. Фондовий ринок України і перспективи його розвитку. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=1532>.

В. Г. Баранова, д. е. н., професор
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ СТРАХОВОГО РИНКУ

Однією з актуальніших проблем у діяльності будь-якої бізнес-структури є вирішення проблеми платоспроможності. Саме від стану платоспроможності залежить можливість своєчасного розрахунку з постачальниками, отримання кредиту або фінансової допомоги, активізація роботи з замовниками. Події, пов'я-